

Rapport 1933

**Anteckningar om skelettfyndet på torpet Knaggsveden i
Rombäck**

Fornlämning, Raä

Fastighet, Knaggsveden

Socken, Torp

Kommun, Ånge

Landskap, Medelpad,

Th. Lindström

FÖREMÅL
MEDFÖLJA

Med Torps nr. 1
A.T.A. Rombäck (Jmn. 20438)

D.nr. 1984 Ant. 14 JUL 1933
LVIT Akad & Riksantikvarien

Anteckningar om skelettfyndet på torpet Knaggsveden i Rombäck.

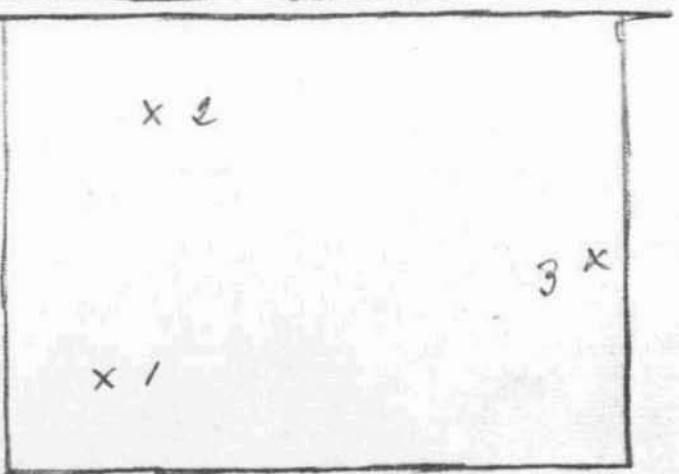
d.d. Den 1/2 juli 1933.

Vid middagstiden ^{d.} begärde landsfiskal Linde att jag i egenskap av riksantikvariens ombud skulle medfölja till Rombäck, där man under vägbyggnad påträffat ett par skelett. Landsfogeden skulle möta därstädes kl. 5 em., enär man tänkte på möjligheten av något brott. Tillsammans med Landsfiskalen och polisman Bergstedt, som skjutsade i sin bil, samt rektor Ali Nordgren anlände jag till ^{d.} fynplatsen. Denna ligger på rullstensåsen ("Rombäckshea") några hundra meter öster om Getterån, c:a 200 m. väster om det gamla fjärdingsröset v. om Klösterbäcken, söder om landsvägen och alldeles intill denna på torpet Knaggsveden på P. A. Bolins hemman i Rombäck. ^{x/} Vägen skall där rätas ut och sänkas något. man hade för den skull börjat schakta på södra sidan vägen och därvid påträffat först ett skelett, ^{1/} som emellertid blivit spolierat och till större delen gått med i nedschaktningen. Sedermera hade man 3 m. ovanför det första fyndet träffat på ännu ett, ^{2/} som också blivit illa medfaret av spaden inann man upptäckte det. Man fortsatte då grävningen österut och efter att ha kommit ungefär 6 m. i denna riktning påträffades ännu ett kranium. ^{3/} Då upphörde man med grävningen och inhägnade platsen samt sände bud efter landsfiskal m. fl. Fyndplatsen, belägen mitt för trafikchauffören Hjalmar Erikssons lägenhet, såg ut på ungefär följande sätt:

1/ = 1. skisson
2/ = 2 "

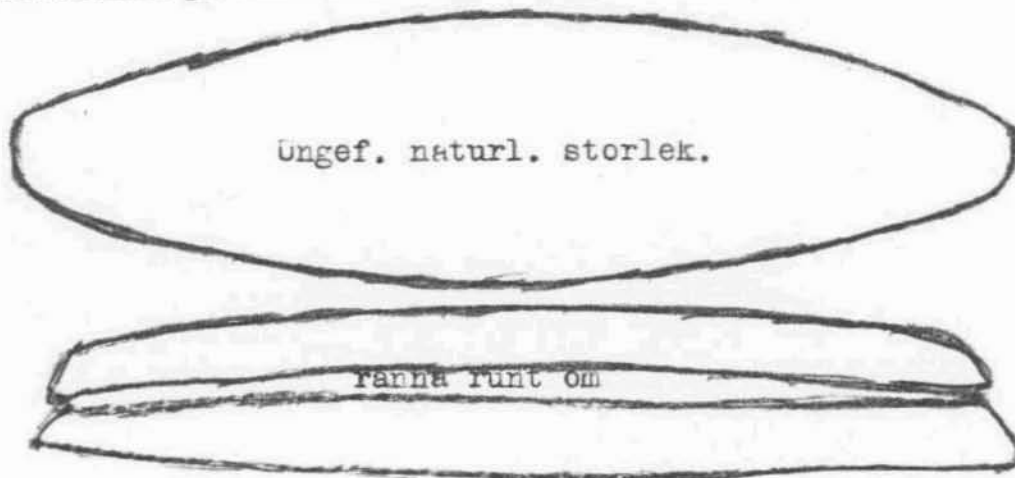
x/ 600 m. S. om å i Rombäck
Gen. stabsbl. i skala 1:50.000

F
FÖREDRAGEN FÖR
RIKSANTIKVARIEN
DEN 19.7.1933.
BEKÄNT: Till Rombäck
gen fdr. -
Till M med fyndet.

Skala 1:100

Arbetaren O. A. Engström, som först uppmärksammade skelettdelarna, berättade, att han först funnit ben vid den plats, som på skissen betecknas med 1. Han hade skyfflat bort matjordslagret, ett skyffeltag djupt, och sedan ^{ett} c:a 20 cm. djupt smålager. På detta djup lågo skeletten. När han fann de första benen vid 1 förstod ehan ej, att de voro människoben, och de medföljde därför i "schakten", d.v.s. de kastades ned i jordbanken, som bildar den nya vägens södra vägbank. (Där ligga dessa ben kvar). Sedan fann han ben vid 2 och när han förstod att det gällde människoben lade han de funna benen tillsammans på var sin plats vid 1 och 2 och slutade gräva där. Han meddelade vidare, ^{att} kraniet vid 2 lag med ansiktet nedåt och att båda skeletten lågo i ^{huvudsakligen} öst-västlig riktning med huvudena i väster. I höjd med höftleden på skelettet vid 2 låg en c:a 13 cm. lång "brynster", se skissen.

När man vid den med 3 betecknade punkten på skissen fann ytterligare ett kranium, fick detta ligga orubbat (ansiktet nedåt). Detta kranium var bättre bibehållet än de andra som (skadats) sönderslagits av spaden. Skelettet framgrävdes försiktigt. Det lag på ungefär samma djup som de föregående matjordslagret och kanske något av sanden var borttaget. Strax under skelettet påträffades lager av grövre sand och något under detta åskärnan (rullsten). Underkäken låg c:a 40 cm från kraniet åt öster, ~~och hade~~ alla tänder i behåll, sittande fast i käken. (De ramlade ur under transporten från fyndplatsen till Fränsta för nedpackning.) Bröstkorgs- och bäcken-benen endast ytterst svaga rester, lårbenen bättre. Alla ben tillvaratogs. På båda sidor hittades rester av trä, som tillvaratogs, likaså kolrester vid fötterna.

Vad som fanns kvar av de kringspridda skelettdelarna vid 1 och 2 hop-samlades var för sig och täcktes med trälådor, mot vars sidor östes sand. Därvid fann man, att sanden omkring skeletten innehöll en anseelig mängd lera, och ur denna kommo mindre kolrester i dagen. (Leran synes ha blivit lagd omkring den döde).

Landsfogden anlände till fyndplatsen och utfrågade såväl rektor N. som mig om fyndet, och då han fick se "brynet" = eldstenen, ansåg han, att hans närvaro var överflödig, då det syntes honom ~~att~~ fyndet icke hade något sammanhang med något brott, varpå han avreste utan att giva några direktiv.

En massa folk hade under ägen samlats vid fyndplatsen och gissade hit och dit om fyndet. Jag anhöll, att platsen skulle lämnas i fred, tog de vid 3 funna benresterna och for med landsfiskalen till Fränsta, där de förvarades hos honom.

Man gissade, att det är fråga om en begravningsplats tillhörande det enligt sägnen i Alöstre by en gång belägna klostret, i synnerhet som den strax nedanför i älven utskjutande landtungan heter "Prästkroppen" och skall ha tillhört Prästbordet. Andra förmodade, att skeletten äro efter soldater som stupat vid skärmytslingar mellan svenskar och norrmän i närheten, och andra åter, att formän i gångna tider här begravt kamrater som på ett eller annat sätt avlidit.

Den vid skelettet nr 2 funna "eldstenen" tillvaratogs av upphittaren, arbetaren O. A. Engström, som gärna visade densamma för alla men omedelbart stoppade den i sin ficka.

Den 4 juli på morgonen ringde jag upp Statens historiska museum och meddelade om fyndet. Ammannens Gustavsson svarade och lovade sända sakkunnig fortast möjligt. I avvaktan härpå borde arbetet på platsen inställas och området fredas. Jag cyklade därför till fyndplatsen och anslog en kungörelse med innehåll, att platsen bör hållas fri från besökare. Därjämte tog jag några fotografier av fynden. Engström talade nu om, att han erinrat sig, att han föreg. dag sett något rostaktigt i sanden vid 2 och därför på morgonen sällat igenom denna och därvid funnit några obetydliga järnrester, vilka tillvara-

togos. Jag inhämtade nu, att heden tidigare varit bevuxen med småtall och "annat skräp", en tallmo liknande den som finnes öster om klösterbäcken och väster om Getterån. För omkring 40 år sedan fanns ock ett stall c:a 11 m. öster om fyndplatsen och 15^{m.} öster därom stod ett boningshus, varav spå^r ännu äro skönjbara. I slutet av 80- eller början av 90-talet hade skogen huggits ned och marken odlats, men ingen kan minnas, att där funnits några gravhögar. Sådana finnas c:a 1,5 km längre österut i tallängen vid båtsmanstorpet Backe. Ingen kan heller erinra sig ha hört några sägner om någon gravplats här.

Torsdagen den 6 juli ringde Löfgrén i Njurunda och meddelade, att han fått uppdrag undersöka fyndet, varför möte avtalades med honom vid fyndplatsen kl. 5.45 em. L. fick en ~~konstfattad~~ redogörelse för vad härovan blivit relaterat, lädor anskaffades, och skelett~~xxx~~ vid 1 och 2 upptogos var för sig och lades lädor. Härvid undersöktes sanden noga, men något ytterligare av intresse kunde ej iakttagas. Arbetspersonalen fick meddelande, att de kunde få fortsätta arbetet på platsen men vara mycket försiktiga och omedelbart underrätta undertecknad Lindström om de påträffade något nytt. Skelett-delar medfördes hem till mig, och skulle jag ombesörja inpackning och försändning till S.H.M.

Vid middagstiden på fredag den 7 juli, kom markägaren, P.A. Bolin, och meddelade, att man funnit på ännu ett skelett, varför grävningen där blivit inställd i avvaktan på min ankomst. På grund av värmen gräver man nu helst om nätterna, varför jag lovade komma dit vid 8-tiden på kvällen.

Vid min ankomst började vi försiktigt med en liten portörspade och en ~~st~~ borste söka fram delarna från kraniet, som först påträffats. Därvid konstaterades, att även detta skelett, som låg c:a 2 m. öster och 1 m. söder om n:r 3, hade öst-västligt läge liksom de övriga (huvudet i väster), och att hjässbenen lågo uppåt. Kraniet var här mycket förmultnat, av bröstborgens ben funnos intet spår, endast en tand hittades under kraniet, lårbenen voro jämförelsevis väl bibehållna. I höjd med höftleden träffades en eldsten, och några cm. ovanför underbenen i sandlagret järnklumpar samt längre ned mot foten järnfragment, som likna spjutspetsar.

5.

1984
/33

I den omgivande sanden funnos här och var rostklumpar. En spik hittades ungefär i gränsen mellan sanden och matjorden. Sedan benen blottats så mycket som gick utan att de rubbades, fotograferade jag dem, varefter alltsammans tillvaratogs såsom n:r 4.

Allt som funnits och kunnat tillvaratagas på fyndplatsen finnes med i respektive fyndnummer. Dessa äro numrerade i den ordning de funnits och ärom utmärkta på skissen med motsvarande nummer. Så snart fotografierna, som tagits med en liten amatörkamera, bliva färdiga, skall jag sända dem.

Frånsta den 11 juli 1933

J. H. Lindstrand